

КОЛ КУЗУВУС

риниң планын аякырткан ботан-
дырган болгаш чыл планын
күсүдириниң кырында кел-
ген. Дийлг материалдарын
бүдүрүниң чыл планын ам
бизин аякырт ботандырып,
күш-ажылдың бүдүрүшүзү
эрткен чылгазына деңгээр-
ге өздөлгө, барааның
продукцияны бот-үзүн ку-
даалар. Ажыл-агый чылы-
н огулалык доозарыны маа-
дыламы бисте бар. Коллек-
тивниң нинтиң биле он бирги
беш чылдың үш чылдары
ныч онаалдазын күсүдип,
деңгээсин аякылдап турар.

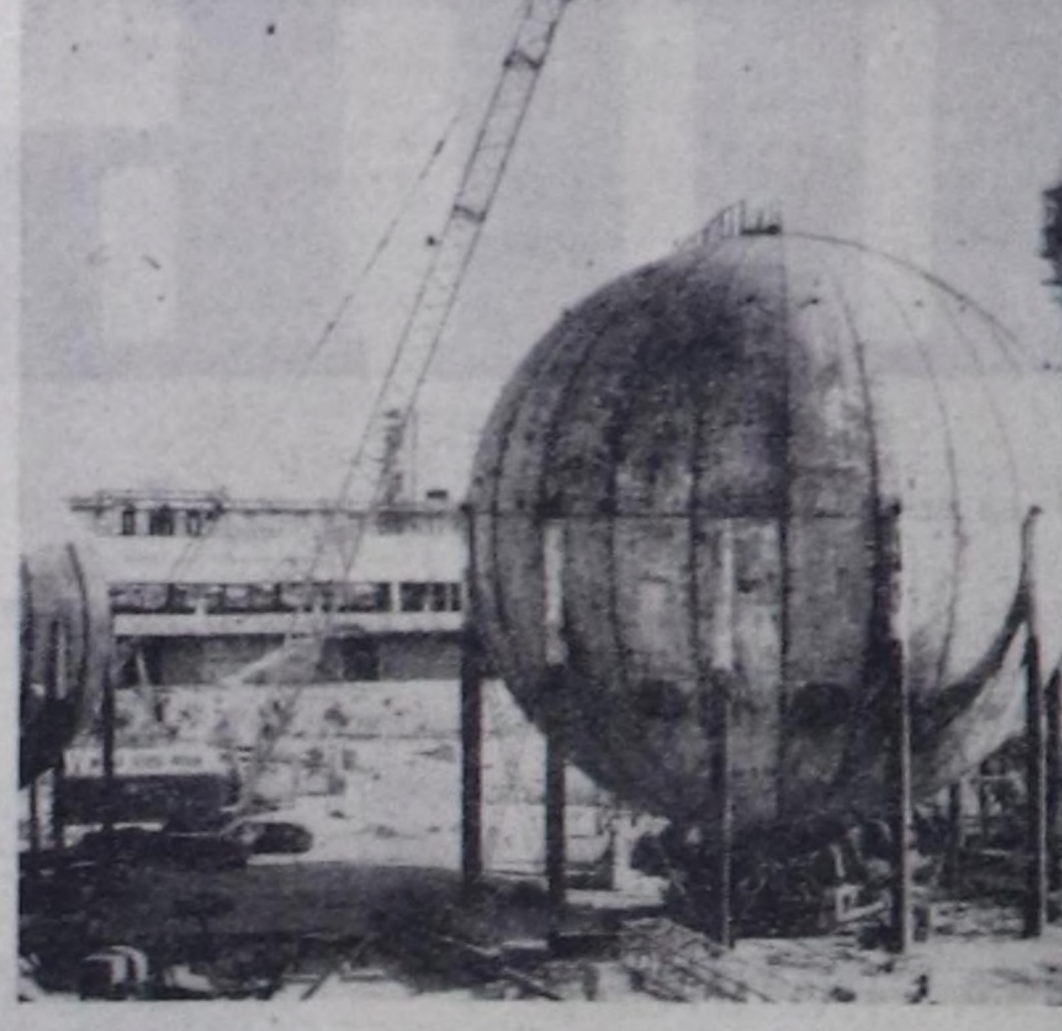
Бо чылдың үшкү кварта-
лында социалист чарыш-
тың түндүгү-биле бистин
маш үлгүлүгү аякыл-агый
коллективни республикага
ийги черин алган. СЭКП
обкомунун, республиканың
Министрлер Чөвүлелинин,
профсоюздардың, болгаш
ВЛКСМ обкомунун шилчир
нымдери биле шайнаган.

Бо чедийкиниң кол-
лективниң дайынчы өзө-
— партия эге организация-
ныч. Оон коммунисттерин
кирген улау улуг. Чээрби
ажыг коммунисттерин бүдү-
рүлгөниң чууга участока-
рына хувааган, тус-туста
партияга даалганын берген,
оң күсүдүзүн хынап, пар-
тия хуралдарына олар-
ныч отчёттарын дыңда-
рып практикалаан. Мате-
риалдыг кенжин бүдүр-
гө аякылда коммунисттер бот-
тарың эш-өзүңгө үлгери,
негелде, харыскалымын-
биле партия организацияныч
башпарыкчы укук-дузазын
бедийлп турар. Чыкээ, ыш
дилер цехте бригадир В. П.

Башкирцев удурткан партия
бөлүү план ёзуаар аякыл-
дап, ында коммунист бүрүзү
бодунуң бедик адын төлө-
түг аякыл-биле бадтынаан
турарын чедип ап келген.
Ында коммунисттер: ыш
дилериниң мастери Т. Сели-
ванова, цех начальниги В.
Цуциниң, электрик А. Ше-
гомин, өскөлдөр-да партияжи
даалгаларын аң сепкилди
күсүдип, коллективниң хой-
ниңи аякылга иленилгил
болуп турар. Бо цехте про-
дукцияны хүлээп алырын
тускай чурумун курхайга-
рал лабораторияныч не-
гелдизин дүшүртүп, чотур
хемчеглерин ап чо-
рутканы оң шынарын көс-
күзү-биле экижиптер.

Ыш үлгүлүгү аякыл-агый
ында партия, профсоюз
организациялары админис-
трация-биле кады бүгү цех-
терин болгаш пункттар-
ның деңгээсин аякылдаары
хандырыныч уланган хем-
чеглерин ап чоруткан. Ол
ышкыш чаа техниканы бүдү-
рүлгөне непердип турар.
Кызылда ыш дилер цехте
үндүр түрткүлүгү он кире-
чаа тракторун чыл бүрүдө
ап, ыш сөөртүр автомаши-
налар, чүк чүдүрүр техни-
ка немерип турар. Бо дээр-
ге коллективниң деңгээсин
аякылдаарына улуг дегим-
че-дир.

Бисте күш-ажылды шың
организацияларын кол ар-
газы — бригада керээни-
биле аякыл болуп турар. Ону
ботандырып турары коллек-
тивте аякылды бүрүзүнү
күш-ажылды үлгүн тодорай
үлгөп көөрүнө дузаал,

БЕШ ЧЫЛДЫН ШАЛЫПЧЫ ТУДУУ

ТУРКМЕН ССР. Республиканың мурнуу чүгүнде азот-
туг хемчидилерге заводун аякылга кирири хову-
шолдорун дүжүдүн көвүдиринге дузаалга. Аныг уде
ында шала кошкан азот кислотазының болгаш аммиак
селитразының комплекстериниң туудун шалкын темпир-
биле чорудуп турар. Тууду-монтаж аммиакларын дүргөдө-
диринге «аммиачны эстафетаның» принципин ёзуаар ор-
ганизациян куш-ажыл дузаалаан.

Республиканың химияныч канчаар-даа аажок улуг бүдү-
рүлгөни тууду тургузары СЭКП-ниң XXVI съездинин
шылтырларында көрдүгөн. Ун объектин тударына бүгү
чурт кирип турар. «Чаржоутууд», «Марыкхитуду»,
«Волганхитуду», «Турментууду» трестилериниң сал-
бырларында аякылдаа бүгү республикаларын телзө-
лөчкүлери аякылдап турар.

ЧУРУНТА: шала кошкан азот кислотазының болгаш
аммиак селитразының комплекстериниң туудунун нинти
кевири.
С. РОЗЫЕВТИН ФОТОЗУ. СЭТА-ның фотокорреспонденти.

ОРУКТАР ЭКИЖЭН

«Нарын» совхозту район
төвү Эрзин суур-биле ту-
дустурган 22 километр
орукту чаарты тудары до-
зуган. Оң туудун № 2
орук-туду эргелди чорут-
кан.

Ол эргелдиги коллектив
чыл дүргүдө доктаамал
эки көргүзүлгө болуп,
тууду-монтаж аммиакларын
планын 105 хуу күсүткен.
Эргелдиги бо чылда
аякылдаа кирири ол объек-
тинин — Эрзин — Нарын ара-
сында кадыг шыныгыг
орукту туудун М. М. Бай-
ниң бригадасы «кончуг эки»
демдеке дузаалаан.

Кызыл — Эрзин арасында
орукту капитал септеле-
де дика хой аякылдары
В. М. Алтуховтун бригадасы
кылган.

Н. ООРЖАК.

«ЧАШ-ОЛДУ ЧОРУДУҢАР»

Чаш-ол Ондар чүгө Иш-
кин салбырында эвес, «Сут-
Хөл» совхозта хүндүлгөдиг
кижиктерин бирээ. Оң
мергешили тракторист. «Каң
аг»-биле өңүткөсүн, ону
башкаргандан бээр 20 чыл
ажа берген. Ол үлгүлүгү
шылтың МТЗ-50, МТЗ-60
машыны тракторларга
ажаалда. Мурнуу чылдар
да эрти трактор хүлээп ал-
ган, он чыл аякылда.

Техниканың үлгүлүгү
э-харыскалы болгаш на-
малга ботан хамааркыр.
Ону аякылда келген үлгү-
ниң шылтың ханы билеп,
дүжүлгөдиг көргөн.
«Эки эки» эдилген ади үр-
бери боор — деп, ол эш-
өзүңгө чуталаар. Шына-
ла, хоочун механиктерин
сөзүңгө наттышпас арга чок.
Чамдык механиктерин эди-
лген эдиге дына намылга
чок боор. Кандаг-бир чери
үрели бээр, ону сөптөсө.
Техниканы ханы өөренип,
билип практика-биле ханы
хообары-даа утуттар. Ден-
гүр аякылда-ла турар болза,
ол-ла дээр хоюнуг боор.
«Кара димир аарың эгити,
могашылар эвес» димир
хоюн биле душканна «че-
ринге тургузуу каамакш
оруй баарлары база турар.
Шак ындаг-бир ханы хоочун
механиктер элчип чок.

Оон недерге, билр-биле
бес кижилерге техниканы
башкарттыр, чамдык ол-бо
көзөктөри адырдып натты-
лаптар. Ындыг намылга чок
кижиктерге хамаарыштыр
Ч. Ондар мынчаар чутаа-
лаар:

— Техника дээрге күрү-
нениң улуг өрткө үлгүлүгү.
Оон намылгазынче,
ажаалдагы хун бүрүдө
саткын салырымыс — бис-
терин, механиктерин
дорт хуулаагы. Механик-
тер кижин бүрүзү аякыл-
даа дөңгө-хөккөдиги
техниканы үрелип, аякыл-
ды бээр, баш бурунгар
эди, доктаамал септел-сеп-
лп чорудуру чөп чутала.
Бин эвес бо бүтүнү сагы-
лы, туразында аякылда
болуусу, э-заа эт болбас.
Ажыл-иш-даа бурунгарлаас
болбой — деп, ол шын-а
сепкил чуталап өрөр.

Дүжүлгөдиг механик-
терин чутаа-ла чөптүг.
Чамдык механиктерлер, чо-
чиктерин хой. Аяа хама-
рыштыр Вад районда «Бра-
на стрелка» колхозту дү-
жүлгөдиг чутаал болур. Мал
ажылына куш-ажылды шу-
дуга-цех системасы-биле ор-
ганизациян аякыл-агыйн
баштаар черинден саанчылар
негээр. Шуудулгалыг арганы
ажылаанын соонда аякыл-
ды ийи эдөткөжө шылтыңкен.
Оон уламында кадрлар бүтү-
рүлгөге быжылгатынган,
ажаалдан үнерктер чорук
кызырлан. Адырнын бүдү-
рүлгүлүгү болуруна ол чорук
улуг салдарын чедирген.

Т. КАРМА.

Сут-Хөл район.

МАСТЕРНИН ЧЕДИИШКИНИ

ТАЛЛИН. (СЭТА-ның
корр.). Вильянди районун
агроулетпур каттыкшыш-
нына хамааркыр «Выхма»
йкхозу машина-биле
ишкис савр мастери Аста
Романович бо чылдың эгезин-
ден бээр бо хүнге чедир
инек бүрүдүң не ортумаа-
был 7500 килограмм сүтү
саткан. Ындыг чедийкини
эстон фермаларга адым-
дында ным-даа чедип ап
көрбөш.

Ун саангы «алды муңу-
ларын» болгаш «чеде муңу-
ларын» клубтарының эге-
ни салган. Ун клубтарда
ам республиканың бешен
ажыг муңуларчы саанчылары
санаткыны турар.

— Бо чыл сүт бүдүрүл-
гөни көвүдиргө талазы-биле
он бирги беш чылдың эге-
ниден бээр, эң бедик көрү-
гүзүлгү чыл болган — деп,
Эстонияны Министрлер Чө-
вүлелиниң Даргазының бирги
оралакчысы, республика-
нын агроулетпур катты-
кшышкынынын даргазы Х.
Вельди чутаалаан.

СУГГАТТЫГ ЧЕРЛЕРНИН А ЖЫ

ФРУНЗЕ. (СЭТА-ның
корр.). «Тогуз-Булак» сов-
хоз суггатыг черлериниң шө-
лүн улгатырган. Ак-Сай
деп черде насос станциязын
хуусаагында көрдүгөн үе-
ниден барык бир ай бурун-
гар өрте аякылдаа кири-
ген. Ун насос станциязы
мөгчү-доштардан аккан хем-
нин суун барык бежне метр
бедик көдүргөн. Ынчан-
гаш бедик дагалыг, эң чыт-
кан оадарлар суггатыг чер-
лер бооп хуулан.

Иссык-Куль чоотуга ме-
дицинация аяа хову аякыл-
дарын шалкын хөккүдөр ар-
ганы берген. Чүгө бо чыл-
ды эгезинден бээр ийи муң
гентай ажыг черлерин ында
тарылга элчештирилгезинге
кириштирген. Ол черлерде
ам тарва кулчуларын, нога-
нын, селостар кукуру-
зын байлак дүжүдүн өс-
түргөн.

ШЫНГА ХАРЫ

Байдал эттинген

Октябрь 30-де солуга
парлааттыган А. Бегиниң
«Кыш келген, а байдал на-
дыгыл» деп чүтүлгө хы-
рыны СЭКП Мейтүн-Тайга
райкомунун бирги секретары
О. Н. С. Шагдыр-оол редак-
цияга чоруткан. Ында бижип
турары болза, амыг уде ра-
йонун бүтү малчыларын
кыштаглары септеттиген,
мал чедип кыштагларда бо-
дуну шала-биле чедирген.
Совхозтарын кенжин чө-
вүлелдерин ситен белетке-
вон малчыларын чутаала-
жып, хемчег алган. Кыш-
тарда сүт куудар дистеря-
ларын четчелзеп, сүтүн
коданырга доктаамал чеди-
рип турарын чурумчуткан.

(СЭТА).

2-ги арын. 1983 ч. декабрь 10

Идеология аякылдакчыла-
рының мурнууда амырал-
дык хой айтырларын тур-
гузуп турар. Оларны ара-
зында максис-лениниң ми-
ровозаренини кижилерин
угаан-медерелгине хевирээр
ажыл аякыл чонуну комму-
нист кижизидилгезиниң
үндүзүн ол Ынчангаш пар-
тия өөрдилгезин СЭКП ТЫ-
ның июнь (1983 ч.) Плену-
мунун шилтирлериниң
дүшүртүр аде тургузуп, оон
«га-методун чаартып чору-
дар, стилни өскөртүп, чот-
адыкчы ёзу-биле аякылда
тургаш, дыңнакчы бүрүзү-
нү угаан-медерелгине, сеп-
кил-салгынына чедип аякыл-
даары негетиниң турар.

Хоорайның партия органи-
зацияларында аякылдаарын
ол негелдизин дүшүртүр
дык хой дүжүлгөдиг про-
пагандистер аякылдап турар.

Идеологтук фронтунуң дайынчызы

ЭКИ САЛДАРНЫ ЧЕДИРЕР

СЭКП Кызыл хооркомунун
пропаганда болгаш агитация
кылдыг ыдыг пропаганда-
дистин бирээни № 1 орук-
ту эргелдизин ам он
ажыг чыл пропаганда-
дист Галина Михайловна
Огнёва деп санаар.

Бо чылдык политиктиң өө-
релгө ол бүдүрүлгө че-
ринге, мурнууда чылдарда
ышкыш, база-ла органи-
зация эгелзеп, Галина Михай-
ловнаның дыңнакчылары
орук туудунун аякылчыны-
ры, инженер-техниктиң
аякылдаары, он партия-
жи сесту бодунун дыңнакчы-
ларына чедирип, партияны
салып турар соулгазын че-
динип кылдыр оларга та-
ар аякыл-агый айтырларын
ныч кижилериниң сепкил-хө-
нүгө болгаш сагылта-чуру-
мунга эки салдар чедирер.
Бүдүрүлгөниң оок айтыр-
лары шилтирлээр-биле
сырый хондарын чедип
алырыныч улаандырып турар.
Дүжүлгөдиг пропаган-
дист Галина Михайловна Ог-
нёва кичээлдерин, семина-
рлар, бөсөөлөргө эрттир-
ген, де дыңнакчыларын поли-
тиктиң билгилерин улам ба-
йыдып чорударын сөөлгү

чылдарда чедип ап келген.
Оң түндүгүлүгү бүдүрүл-
гөниң мурнууда салдынып ту-
рар аякыл-агый айтырларын
ныч, планын даалгаларын,
боттарынын алган соци-
алист хүлээлгелерин күсү-
диринге дыңнакчыларын
харыскалыг бедел, кол-
лектив сагылта-чурум
эрткен чылга бодарга, көс-
күзү-биле экижип. Пропа-
гандист Г. Огнёваның дың-
накчыларында чотачылар
В. Чернышев, А. Кузнецов,
С. Иванов болгаш өскөлдөр-
лаа бүдүрүлгөниң мурнакчы-
лары болушкан, кичээлдер

ге иленилгил кирип, илет-
келдерин, дыңнакчыларын
кылдып, коллективтиң хой-
ниңи аякылдарын, партия
организацияныч берген
даалгаларын күсүдип турар.

1970 чылдан бээр партия-
ның ол берге болгаш хары-
скалыг даалгаларын күсү-
дип чоруп инженер эртем-
ниң пропагандист Галина
Михайловна Огнёва дыңна-
кчылары-биле айда ийи ка-
тап ужуражып, оларнын
чамдык чидиг айтырлары-
ныга дорт харыны берип,
амыралда болуп турар бо-
лукчуларын анализин
кылдып, мынчаар кичээлдер-
ин эрттирп аякылдап турар.

Б. МОНГУШ.

ЧӨВҮЛӨЛГӨ — ОТЧЁТТАР

Тываның Көдээ ажыл-
агый дүжүлгө станциязы
ның килдистери 1983 чылда
кылдып чоруткан эртем-ши-
чил аякылдарын отчёт-
тары дүжүлгө эгелзеп.
Станцияны эртемденер
чөвүлелгө боттарынын
ажылынын түндүгүн үрелип
талазы-биле килдиз кылган.
Оон эргелдизин О. Еванов
республиканың совхозтарын-
га таравын дүжүдүн бедик
сорулга-биле бедик шы-
нарлыг, шыдамык болгаш
чартыгын үрелип сорттары-
ны белетининиң дүжүлгө
илеткен.

Бистин республиканың
агаар-бойдузунга таарышты
шилп турган, өстүргөн, бе-
дик дүжүт бээр кызыл-та-
сы — «саратаская-29»,
«буртаская», «салаа» ар-

байны — «Красноуфим-
ский-95», «доменин-8»,
суулары — «Иртышский»
болгаш «марина» дээр ыш-
лаш үрелиннерин база та-
рылга шөлдү элчешти-
ринге болгаш мал чедип
хөргөдөр хой чылдыг си-
генирини совхозтарга непе-
редир сорулга-биле чорут-
туган аякылдарын түндү-
лгөдиг ол чутаалаан. 1983
чылда республиканың хос-
толары ол үрелиннерин
план ёзуаар хөйү-биле са-
лып алганын.

Эртемденер чөвүлелгө
мурнакчы дүжүлгөдиг недээ
ажыл-агый бүдүрүлгөниң
непердип, пропагандала-
рынын талазы-биле килди-
стин эргелдизин эш Фомин
ниң илеткелин база дың-

Мал ажылы — шалыпчы фронт

Магадылалдың үндезини

Чижек дилер ырап-даа кан-
чаар, ССРЭ-нин 60 чылы ат-
тыг совхозтун Тольмаев фер-
мазы ийи чыл узаттыр обла-
та непердип социалисттиң
айыштын тилектиң болуп кел-
ген, 1982 чылда бир инектен
не 5300 килограмм сүтү ал-
ган. Бо чылгы көргүзүг оон-
да бедик болурун планнаан.
Малды азырал база чедир-
турарының байдаларының та-

лазы-биле ферма өскө кол-
лективтерден ылгаалаа, оон хөжү-
гүнеринин бот-боттарынын
аралыкка деңгээл, найырады
сөңгүч, ол шынары-биле ылга-
лып туурар.

— Тольмаевта малчынар
башкыны аякылдыгыны бисте
улам чотокчулаштырган — деп
ферманын элчи ууртукчу
А. Ромина айталаар.

— Моон мурнууда саалда

соонда тарай кылаштың бээр
гүлүлүгү. Башкыларымыс ча-
гайжыттыган, уугуларымыс
чели-саниктерге, кады дыш-
тып, кады өөренип тур бис
бот-боттарымыска дузаала-
ныч чотокчулаштырган.

Коллективниң чедийкини-
ңге малчынар башкыны
жүрүлгөдиг улуг болганын
салаат. Билбес мен, эки кы-
зылбуу чок фермаларга бай-

зал берге-де боор он. Өөрени-
ри-биле, дыңнагыны-биле улус
чыгып келер эки дериттин
черинг болуру, куш-ажыл-
дың бүдүрүлгөдиг бедик-
тың дыка аякылдыгдыр. Бү-
дүрүлгө чаа чүлалери бот-
тарынынын кызылбуулуусу
ка өөренип турар бис.

Күш-ажылды организация-
рын шың тургускан черлерини

ШЫН

БРИГАДИР МОКШИННИН БИР ХҮНҮ

дык-ла күзөсө. Чүгө дээрге, өскө кийилер телевизорларын баа минип турар болбой. Бизде чаштар баа бар чада-вас. Олар тоолар көрүксөз, уулт кийилер футбол, хоккей. Телевизор чокка, карак чок-биле дөмөй.

Бригадир Мокшинин уурт-кан коллективин хөй эвес ки-жиден тургустунган. Чүгө дөт кижи. Шах чедип турда олар уурук-суурук чыгып кээр. Чистакова бо тавара менделешти, Селиванов кол-дарын бригадирин экинге тавар салды. «Митрашев чүгө көзүбөс чорго».

Бригадир Мокшин ажилын-ге «аудити» кире бээр. Артык кезиктерин скардан ал алгаш оларын турар чер-леринге эитеп турар, манса ажилдап эгелзеп үзүн катан-катып салгылаар. Кызмат-дык «Телерадиообтехника» каттыжымшыгына ол 1965 чылдан бээр ажилдап келген. Ол үдө телевизор бар эвес, чүгө радио айама септээр турган. Кажан Тыгага теле-визор көргүзүп эгелзеп бээр, ошуну Михаил Мокшинин кы-зымак ажилын боорго, теле-визор септээр кылдыр өөрөт-көн. Ош күзөлдө-даа мындг турган.

Оон бээр-ле мында ажилдап турары ол. Хүтүн-ге үрелди телевизор холга тууар. Ол хиресинде хөй калбас. Со-нуургаар дам бар чыдар. Кичи баа ажилга чакчыга бээр чүсө-дир ийин. Чогуу мастерскайга бо үдө чеке-даа кичи халашкан. Чамдык оолдар чыл чедир ажилдаш-кааттар. Чалгаарай бээр. Холга тутунар-тутунмас би-чине кезектер эитеп, далаш-тырган чакчыларын азын-дынап ажилдаарындан тү-нөк кесире бээр. Ажилдап үе-рин күткөн-бизе Мокшин чуталажырын оралдаштыр-Чамдыктарын бугурагыни кабас кылдыр сургап шы-даар-даа, а бир чамдыктары-алдырбайн чапа булгап үе-бээр. Катан чедир-даа келир-лей бар.

Ийет, 1972 чылда ол утпас. Ынчан хоорайнык амыдырал хандырылга комбинатынын коммунистери Михаил Мокшинин партияга хүлээп ал турган. Оон ажилга бер-дигенин, биче сеткилдиги коммунистер дөмөлтөп, СЭП кезиктүгүнө төлөткөн деп са-нааннар. Ол Мокшинге дык-а уулт харысалганы оналган.

Партияга кирип алгаш каш холдуу ажилдап чорда-ла, ошун бригадир кылдыр сонган. Бригадала дөт кижи. Ынча-за-даа кичи бүрүзүчү ажи-чын, ажилга хамаарылгаз-ыны-бүрү. Ол дөт кижини бир дөмдиг коллектив кыл-дыр Мокшин быжкытырып шыдаан-даа.

Ол телевизорну септээринге Мокшин бир шак чарыдаш-Цех начальнигине хынаары-биле чорудупкан. Дараазында телевизор урелки кезең-селүп чыдыра-ла, акаа наряд долдурган саазыны экеп бергенер. Ам чаагы дуулаган ажилын «эки» демдек-биле хүлээп алган болгон. Кезең-мындг. Мокшинин кылган ажилын катан эиткен тавар-ылга болбан. Септээр укурлук телевизорну бедик шынарыл кыларыга өске-лерин-даа ол өөрдөп келген.

Д. ЧЫДЫМ.

ЧУРУКТА: солгай таладан ийи дугаарында «Телерадио-быттехникада» М. Мокшин, оон бригадасы.

Ю. КОСАРЬКОВТУН фото-зу.

Кажан-даа, каяа-даа быжыг сагылга-чурум дээш

ЧАРЫШКА КЫМ ТИИЛЭЭРИЛ?

Кылымдык № 2 АТБ-инин коллективин он бирги беш чылдын үшкү чымын эрткен он бир айларга чык сөөртүр талазы-биле планын 104,7 хуу күтүскөн болгаш 85,5 тонна кымар-чаар материалдары кампап алган. Ол чедикшилер дугайында кыска-биле чу-гаалла бээрин бистин корреспондентинис мында проф-эвидел комитетинин даргазы А. М. Ботвинниден дилзэн.

Кижин бүрүзү хамаарышкан ак сеткилдиг ажилдаар хүлээлгелг. Ол дугайында Кылымдык № 2 АТБ-инин ажилдаачылары тергенин эки билдирер. Ында бижыг сагылга-чурум дээш демисес хүн бүрү калбарын, бугурагыни бурунгар ба-зым кылдырыга уулт ролюда ойнал турар.

Күш-ажылдын сагылга-чу-румун быжкылаар талазы-биле № 2 АТБ-инин партия, профэвидел болгаш комсомол организациялары тодаргай хемчеглерин сөөлгү үдө ал-ган. Апаа кол черин социа-листиг чарыш ээлеп турар. АТБ-де ажилдап турар 300 кире кижини шунга хаара туттунал. Ол дээрге чала-чыларын 20, септиктеринин дөрт бригадасы-дыр.

Социалист чарыштын түн-елни квартал салында үндү-дери чачыл аларган. Ынчал-за-даа чарыш түнелни үндү-дери хөй-инини организация-ларынн төлөөкчилеринин, участоктар ууртукчулары-нын, «бажы ыжар». «Чарышка кымын тилекчи дээрли» деп айтырыг кижин бүрүзүн дүвү-редир, канидатура бүрүзүн бүтү тала-биле шичилээр. Чүгө дээрге ону түнел тур-гаш чүгө бугурагыни көр-гүзүлгени барымдаалазас болгай бис. Хүлээнип алган техниканын хамаарылгазын, күш-ажылчы сагылга-чурумун, хөй-инини ажилыга идел-лейн база көр. Ынчангаш баштай колонналар началь-никтеринин, профилатика чөвүлдеринин төлөөкчи-лерин, техниктиг комиссия-нын, эш хуу сударынын ке-жигуниерини саналдарын дилзанаар бис. Ынчан бүгү коллективтин «тыныж» биске билдирин келер.

Чарышты кварталда бир катан түнээр бис. А бугурагыни дей-сиде ажил-дарын дээш контроль демги-де хөй-инини организация-ларынн күжүгө хүнүнч онал-жып турар. Орунка чорашп күш-ажылдын сагылга-чу-рум чамдыкта хажыдыкы дег

чалаачыларын орунуче рей-даа кылдыр апар бис. Базы-ла чурум-биле холбашкан хура-дап болгачок болгулар. Лекторлар-даа аалдап келир, эш хуу судары, профилатика чөвүлдерини бодунун планарын бугурап ажилдай бээр.

Бригадирлерин хары-салганы бедир талазы-биле бо чылын чамдык хемчеглерин алган бис. Ол чүд дээрге, ууртукчу кижинин хууда ал-ган социалистг хүлээлгенине салыр демден-тир. Бир эвес бригадир хүлээлгенин күгүр-пейн баар болза, коллектив-нин мурунга ол дыкка эрчөк байдалга таваржыр болгай. Ынчан ук бригада шаннадыг черге үнөр дугайында чугас безин турбас.

Чангыс бригадирин ур-жуундан бугун коллективтин чедикшиинин «хемүрөрттөгү» тааржыр чүсө бс? деп айты-рылар чалазас. Ийет, хем-чег кадыг. Ынчалда-даа ол кижин бүрүзүн коллектив дээш харысалганын бедла-ринге уулт укур-дузалыг. Чангыс кижин чүгө боду дээш ажилдазас, эш-өөрүнүн ат-ал-дарын база бодар апар. Оон ангыда чангыс наряд бугурап

Декабрь 10 - Анголаны хостаары дээш улусчу шимчээшкенин (МПЛА-нын) 27 чыл ою болгаш МПЛА - Күш-ажыл партиязынын 6 чыл ою

ТУЛУЧУШКУННАРГА БОЛГАШ КҮШ-АЖЫЛГА КАҢНАЛГАН

Хосталганын болгаш хама-арышлас чоруну чаалап алдыр дээш ангولا улусу үр болгаш бедис эвес оруну эрткен. Ол дээрге Анголаны хостаар дээш улусчу шимчээшкенин (МПЛА-нын) ууртукчулары бугурап португал колониза-торларга болгаш оларынн өмээржикчилерине уур 14 чыл дугурунда ургүлчүлөп келген. Бодунун төрөөн чурт-туунун аас-кежиктиг келер үе-ин дээш дыкка хөй патриоттар амы-тынын берген, курттуу хамаарышлас чоруну 1975 чыл-да чарлаттыган.

Бодунун экономикаын хаж-тап тургузар болгаш хөгжү-дөр талазы-биле ангولا улус сес чыл дугурунда дээш эвес чедикшилерин чедип алган. Алмазтын, демир бол-гаш чес руудазынын, нефтинин тыныжы чыл саньыда көвүдөп турар. Ангولاга ууш дугузын Совет Эвидел болгаш социа-листиг өске-даа чурттар көр-гүзүп турар. Көдөз ажил-агылда, ылангыга кофе, сизаль, хөвөс, чигир тростини, рис өстүрөр талазы-биле улуг-улуг чедикшилерин бар. Чурттакчы чонунун сесен хире хуузу көдөз ажил-агыл бугурагыни-

биле холбашкан чуртка ол чо-рук дыкка улуг укур-дузалыг болуп турар. Көдөз ажил-агыл кооперативы база эки түрүндө берген.

Бизик билбес чоруктуу уу-т-лаар талазы-биле кайчык чедикшилерин ангولا улус чедип алган. Сес чыл дугу-рунда бир миллион хире анго-ла хамааттарын номчул, би-чине өөрөспөн алган. Ол дээш Ангولاга ЮНЕСКО-нун Н. К. Крупская аттыг шапналын ты-ымас, Национал уран чүүл болгаш культура чуртта кө-лүп келген. Чогаалчылар эви-лели, национал кино институ-ду, чуртукчулар эвидели тур-густунган. Чогаалчылар эви-лелин чингине секретары прозак болгаш шунуку Ан-тонио Карлоз СЭТА-нын кор-респондентин-биле бесэлзэ-лгэ «Кижини бүгү талазыг сайырагыни МПЛА - Күш-ажыл партиязы бүгү-ле бай-далдарын тургузуп турар - деп чуталаан. — Колони-заторлардан болгаш империа-листтерден төрөн чуртун хос-тааларын, революсучу чаалап алышкынын камгалаан кижини, кижин дараалар чорук-ту уузкаан чаа ниниелдиги

ДЕЛЕГЕЙ ИНФОРМАЦИЯЛАРЫ

Софияга

ужуражышкын

Софияга

Польшанын сейм

Кабулга

Документиге

Кабулга

чамдык эвиделчилеринин ча-зактарынын чорудуп турары ууртукчулары туржуктуу политиканын түнелдир. Делегей байдалынын шы-гым чадгеленишкенин. По-ляшага ууш хоралачы үлгө-дишкенин күштелештир-кенинден база илергей-ленип турар.

Польшада политиктиг, хөй-инини болгаш экономиктиг амыдыралдыг хевирин АКШ-ка, ГФР-ге азы барын та-лазы өске-даа чурттаага то-даргайлазас болгаш тодара-дыр укур-даа чок, ол хевир Польшанын бодундан ха-маарыны деп. Ч. Кичап түнелдиге чуталаан. Бер-гелерин ажил эрттер дөт-дөт хөдөлгилеринин, со-циалист өске-даа чурттарын найырали, мораль-политиктиг болгаш материалдыг дет-кимчеи идиг берип турар.

Венага

Польшанын сейм

Кабулга

Документиге

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Федерация

соединения

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Договор

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Декабрь 10 - Кижин эргезинин хуну

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

Кабулга

ЛЕНИННИН ДААЛГАЗЫ - БИЛЕ

Ак дээрбечи казактарын чыгыш шаап тилээш, чапачылар 1919 чылдың эгинде Колчакка удуз походе бурунгарлап чорупкан.

Ол-ла үеде хаанын адмиралы Колчак Сибирден Москвага угулдуур кел чорай. Ол аяк хой салып шериглерин.

Ынчалзаак удуваанда колчактар Чапачы шыгыш согушуну таварыштыр. Бела хемини мынды таланын Колчак аткаарлаан болган Уфа хоорайны чогуунга, ол хемини бедик эринге быгылгалды тургузуп алган. А хемини өске таланында чавызаашка Чапачы дивизиясы турган.

Чапачы бичи-даа шак-үе эрттирбоз. Дайынчылар борбак чуудаткан салгы-гайтар кылган, хемини кежиринге ылап белеткенни турган. Оон аягыда элзон каш хемелери база тып алганар. Ынчал турда Кызыл Эрик суурдан оларга база бир өөрүчүт медээ келген: анча дээрбечилерини пил пароходун үрөп, хемче дүлүккен болган.

Чапачылерини доктаал алганы эринти кырынга дайынчы самолет көстүп келген болган хемини кежиринге белеткенни турган дайынчыларны боолай каал-каш барган.

Чогууна ол үеде аңаа фронт командирлери эш Фрунзе чедип келген. Ынчал-даа турган Уфа хоорайны хостал алыр. Колчакты Уралдан, оон заводтарында, демир-орундан үндүр сызырып, уууткар дугайында Ленинни дукаалын ол өкөлгөн.

Чапачылер тилээрине бүзүрлөп турган. Хемини эне баштай Ивано-Вознесенский аяк-чың полуту кешкен. Ынчал-заак оларны түр доктаа-дылкан, үгө дээр оларга детимче, дуза херек апар-ган.

А ол үеде Колчак шавар халлашыкны эгелзөн. Ивановчулар боол-даа, быгылгалдып-даа келген, октар бары-ла тонген соонда, хемче аткаарлап эгелзөн. Хеперген айттарлы дайынчылар казыргыларын чедип келген. Оларны бич-рээни атындан дүже халааш, ланчыны туткан до-раан-на полуту мурунуга барган боолал эгелзөн. Ол дээр Фрунзе-дир дээрин дайынчылар билл каан.

Маадыр лановчуларын ындыг эрес-дидим халлаш-кыны колчактар доктаадып шыдаван болган база катал аткаарлаан. Ынчалзаак Колчак Уфаны шиптирлг тулуучушун чокка бербес деп бодаан. Хан тогушкун-дуг тулуучушун хүндөп үргүлүчүлзөн. Чапачы аар балдырлан. Чапачылер хемини нежит турда, оларны кырынга дайынчылар самолет-терин дугайында сар-факты-лар бар. Харын-даа эртемни сайзыраарга, «улу» кия-рип турган динстер беин бар.

А. РЕПИНА.

ПРОФЕССОР МАССОНУН МУЗЕЙИ

Сурагыл археолог профес-сор В. Массонун Ленинград-та бажында муу-мун динстер «урттар турар». Фарфор-дан, шилден, хүрдөп, шой-дан болган сөөктөр кылган динс хевирлер, этикетер, бронзаларын ол чыган. Про-фессор динстер дугайында хой чуударын чылп белеткен. Динстин төгүндөг кижини тогузунге хой тайлыбырны берип болур деп, ол санап турар.

Бүт шыкаш, динс база кижиге мынак, шычы. Даш век үзүндө оң сөөктөр бистин эрага чедир 7-8 вектерде Иерихонга турал турган чер-ден тыгылган. Профессорун динс дугайында карточкасында сурагыл кижилер-биле өнүк турган, почтагы болган артист динс-

Ак тала удар.

ХОЙБАЛ ОГЛУ ХООМАЙ ЭВЕС

Ол өйдө Ини-Суг, Оду-ген аячар чурттап, талын-аң-меңи, балык-байла-ны-биле амыдырап чораян Хойбал ашакты өске өөрү-ден ылгалы чүвеи база чок-адым, каш чарыкты, ай-бестеп, кат-тооруктап, чылдың дөрт шаанда көжүп амыдыраар чорай.

Олгада ужутиан пар дым-тар төндүр хып, шиптеш шортанар болган мында эды болгар чыгы берген. Хүн аяс боорга, тайга кижини сеткил база серке болур. Хойбал ашак кезек боданып, долгадир көрүп орарга, хиндинде хир чок деп чугаалап болур «аяс дээрде. Бедик бажыныч суур шорааныр тода көс-түп турган. Огулун келир үеде нандыг болурун дугайын ол бодол орган:

— Угуң-даа, улузун-даа — мын тожулары, амыды-ралдын аар үүргенин чүтөп чордуус ийин. Амгы үе ылдыг өвөс ийин, үе чаар-гымы, амыдырал экижер апар. Алгытка алдын каар

«Октябрь» деп уургай черинден келген Чапачы ашак ол дугайын ык билл алган чугаалап келди—деп. Хойбал бичи олтууга чуга-ланып, оон бакын чыттай наалаш, сагыжы ханган чү-ве дег, аякта шайын дээрже чакка наалашын беин эсер-бейн барган хире.

1941 чыл. Чары муңган, хып дээн аныл эр ырамын Огулден халдып орган. Оон ылгын оруу Тоора-Хем-ге доозулбаан-даа. Бин-Хемини кууду. Кызыл хоорайге балып орган сал оон оруун үлэмччалан. Аныак оол.

Хойбал огул Седип-оол Араттын революстур ше-ринге албан эрттирери-биле чоруп органы ол.

Курсант школынн доо-зунду, сержант Седип-оол ол өйдө Шала-Арыттан хир шери неээнге албан эрттиреш. оон үлэмч орденниг Бин-Хем кожууга

ополчен өөредилгенин орта-низастанп турар үеде немец-фашисттер эжелекчилерин чылча шаварына дорт кир-жи-биле фронтуге эки тура-биле айттарган дугайында амылты чонун хой билдиргилерини Тыва Арат Республиканын ча-запта кирип эгелзэн.

Алексей Седип-оол үш ка-тап билдиргилерин кириген. А оон харыларын ийстер дег, чангыс аай болгулаан: «Тылга ажил-ышке кы-ажылчы холдар херек. Ха-рыялап турар уастогунарга эки ажилдаптар!» Дөрткү билдиргилерин оон дилзөн хандырган. Алексей Седип-оол фронтуге баар чөпшар-редли алган, үр үеде оон хөзөнгө чыгынып, ам ха-рын улам хайныгып турар күзели боттанган.

Украинанын Ровно хоорайын хостары дээн кады-долукун тулуучушунарга болган таварыштарын Алексей Хойбалович Седип-оол биске чакан дивин чугаалап берип ор:

— Неметтер ол хоорайын эжелеп алган, анча күштү камгалалды тургузашын кижик дораан-на эсерип каар чорду. Барык бажык бурузунун адаанда подвал-даа камгалалдарны кыл-ган турган. Серин, Конгар, мен үжелеп бир тууйбу ба-жыныч чангыга чедэ ха-лымып кезиришес, дайын-чыны пулеметтары бүлүртү-лө берген. Дораан-на чыда душкеш, удуз казымал-дып эгелзөн бис. Элзөн ат-кыламып келдиз. Ажык-тыг түнел үмөс хире алаарга, хол гранаталарын шыдапаса ниш ыпкан деп, Конгар имнеди. Серин-биле нийлзэн каш гранатаны сонга үдүн часпай шыдагылап-кан бис. Дөрт-беш хире тас-тышып болган соонда, не-меттер шыдашпай барган: бажы аадаанл баштай хол-лар уштуруп келген, чоорту бедизе-бедизе, сес немец

ушуп келди. Серин черле эрес эр чүве: элзөн каш орустап, тывалап, чандыр соора-даа бол немецтер ал-гырган соонда, оларыч хол-дарын көдүргөш, шимчевей барганар. Мурнууска сү-рүп алган, штабка дужаап бердиш.

Туттурган немецтерни штабке апар чорунарда си-лерин немецтер боолал тур-ган-дыр, ол өйдө көрүчүт бе. Алексей Хойбалович?

— Дайынга кижик өлүрү-ден көртпаса апар чүве. Ын-чалза-даа туттурган фашист-тер сүрүп алган, чоруп ор-да подвалдардан, бажындар

О черк

дээрбечилеринден, сонгалар-дан уш-баш чок ада бээрже, комунданыг хире сагыны-рар болган. Кайтыккан ок кижиге дээн болур, озалдык байдал бер ийин, а олар-биле шуут атыламып тур-ган болза, чүдден коргарыл, өкзөн хайнып турда, ол ду-гайын боданас апар чүве. Нара сагыштыг фашистер чаштынып алган, оон-моон ада бээрже, бистер туттур-ганарны «айлап» каал бо-лур турган боор бис. Ын-чалза-даа совет солдаттарга күзгөзөр сетил, чүрек бар болганда, берген даалганы чүлө устас баугар күс-дир апар.

Сурмин суур. Шыгыш тулуучушун бичи-даа со-саван турда, эскадрон ко-мандир капитан Кечил-оол сержант Седип-оолду кел-диргеш, даалга берген:

— Бистин дүрген бурун-гаарларымыска дайынчыг ол тоңазы шалтып катыш-туп берди. Арат чоңуну херээ дээн адым сыкпай. Төрзөн чуртууга бараан бооп, ол тоңазы узуткаш нелиер!

Сержант Седип-оол ол то-ңазыныч турар черин ык

билл алган чорупкан. Пу-леметтар бүлүртүп турган кайжага чедир ырак эвс-ада бол, ол аразында хой бодал башка кирер. Олче чоокшулаан тутум-на дай-ынчыныч октары ында-мында сыйтыгайып, черин чара шаап турган. Каш-ла секун-да иштинде оон караанта тө-рзөн Тывазыныч делгемне-рин, Тоңуну Тоора-Хем, Нй суурлары кинода тырттыр-ган чүве дег көстү каалган. Оон хөңү улам чазалы бер-ген.

Тура халып, чыда дүжүп чораш, элзөн бурунгарлай бээрже, дайынчыныч октары оон соонда дүжүп турар апарган. Херек-ле чүве ол: ол тоңазы чоокшулап кел-гени ол. Бүдүртүч кеззе аларза-даа, оон өөрү Седип-оолдун соондан бурунгар-лап органар. Далаш-биле үнгөп чораш, бир көөрге, мырнай чокота ол тоңа-зында пулемет аксыныч ужуз кома баглааш четти-зэн чүве дег ынаар шыва-лапкан. База бирээни...

— Хойбал огул хоомай эвес, дайынчы даалганы че-диништин күүсетенин длаш сени Ада-чуртунг дай-ныч орденини бирги черге-ли-биле шаңаалдыр, күтүр ажими, кай чыгып холуң тулуп кайы—деп. Конгар утукшуту чүтүрүп келет. Өске өөрү база анаа байыр чедирип, экин өрү октап, ураалап турган.

Салбыр командирин, гвар-дейки сержант Алексей Хой-балович Седип-оол фронтуга барып, кижик көрү хон чок дайынчы чылча шаварына көргүскен эрес-маадыртыг чоруд дээн, Республика ор-дени, дайынчы адым медаль-дал-биле база шаңгалган.

Совет Армияны «Гвардия» деп белик шыгалгалыны адым элзеп тыва эки тура-чы Алексей Седип-оол фрон-тун ээл келген, тайбын ийне кирип, «Май Бир», «Тоора-Хем» союзастарын

иванни 12 чыл дургузунда ка-дарган, эвэс эвас анай, мындыны союзастарга өстүрүп бергеш, хүндөс бижиктер, өртөктиг барааннар-биле каш улаа шаңгалган.

Сөөлү чээрби беш чыл-дарнын дургузунда ол коопе-ративни Тоора-Хемде ан-ныр-тышып ажил-агыйын штаттыг ачыгы бооп, анымыр херин негелдес дүштүр чо-рулуп турган, ал-дын, кини чектиг өлүктү хөйүп ду-жаган. Коммунист күш-ажылдын шалычымы.

Октябрьны чырыктыг херелерин ачында бай-байлак амыралдыг чурттап, херек агаарга, оон чаалап алышкынынын камгала-рынга хууда үлүш кирири—улуг аас-кежин. Тайбыны камгалаар төлөдө, улам эки ажилдары негеттерин—деп, анымыр-тышып ажил-агый-ныч Чапачы уастогунун алы-чыларына хураалыга чуга-лааш, белетки хүзээлгелер-ни ол алган.

Бир катал мэм адимга телеграмма келген, ол оду-руглар бо: «Хүзээлгем күү-сеттим. Аазаанын өлүктү ду-жадым, аас-кежиктиг, ка-кадык болурунун күзелим, манап тур мен, Седип-оол».

Бир ай иштинде оон-биле кады динистер, ол чабыра-ажы үзүлсө олзагарга дүң дургу кыскалар, хой чүвеге өөрөнүл аар аас-кежин менээ таварышкан.

Ноян холду мурунчу баа-рыла шойгал Улуг-Кысы-ныч чоруп ор бис. Апаар чере бир хонга чедер, Сон-гу чүктен көшкө көк коргу-чун дег булут чавылап батса-батса, даг кыры-биле тутур дей берген. Хол кыры кара-рып, быралайып эгелзэн соонда, чалгы эгелзэн. Кыр-лаанып кээп турар чалгы-ларын беин 3,5—4 метр хи-ре. Далай сагыжы кирер. Кожташ чарылар караванын адык соолдосе нийааш бис, аныктырымы—тур-гунда. А. АИР.

(Уламчыгы).

ХАРЫЫВЫС ОЛ

Дешилгенин, өрү хүн көөр бүтүндөй Ленин төрүн дайынчыны — империалистер: «Большевик, совет аймак, кыжанышкын — Москва холу келди-ле!»—деп алгыжыр-дыр.

Орус черге бодараткан Октябрьны — Октябрьны шыа алган Хуискаалды Ораннарта коммунистер садылаваан, Ону чурттар боуу шилеп, орук кылган.

Социализм, Коммунизм шыныг херээ, Сорунда дег, кижилерин хаара тырткан, Совет ужу, амыдырал, кежик, буаш — Чоңуу боуу бергенинге чоргаараар бис.

Европада өнүктөргө шөйгөн ток, нефть — «Тайбын» биле «Наймырал» дээр шугум-хоорай, Египетте, Индияда планта, завод, Дархан хоорай, Эрзэнт... ол кыжаныг бе?

Москва холу улустарже, АКШ ымышан, Мон, кес арнып, күжүн дөгөн амажываан, Бо-ла динтер көрүп турда, буан чааап, Боодаа чезэн — тайбын чезэн сунуп келген.

Азияда, Африкада, Америкада Араб, негр, индей-лаа нация кижилерге Имперализм кууданып, белк, элзет-турет, Изинг халдан өске чүңү сөнөп чоружу?

Большевиктер акы-дунма кыйгы салып, Боонун аксын кууа азы тулуп турда, Вашингтон биске углай шыгаал алган Мажы базар, а бис анаа олуур де?!

Бомбүрзекте совет суртаал — тайбын суртаал, Бөгүн ону кыда хөрлөп, маргы албай! «Союз», «изинг» дайын кайын хөрлөзөй-дир, Соксадыр деп сагылымыр — харымыс ол! С. МОЛДУРГА.

СОНУУРГАКТАРГА

ПАЛЕОЛИТ ҮЕЗИНИНГ ВЕНЕРАЗЫ

Воронж хоорайныч чоо-гулда Костенка суурда ка-зышыкынар үзүндө Ленин-градтыг археологтары эрте-бурунгулук скульпторунун мамонт азымалдан чоңуп кылганы херезин кижини чараш дүрүзүп тыпкан. Арын-шыраын тода чоңуп хевирленин эрте-бурунгулук чараш кызымын аяныч ча-лымын көргүзүп турар. Эр-теденнер ховар тывышты үш муң чыл бурунгар кыл-ган деп тодараткан болган ону палеолиттин Венеразы деп адааннар.

Бо черге сурагыл орус шипчээни И. Полюковтун эгелзенин: археологтук ка-зышыкынар чус аныг чы-да уламчалып турар. Ол үе-ни дүргүзүлдэ эрте-бурун-даш вектин кижилерини

Ам бо чылдың тывыкын хынамчалыг шипчээлери айткан. В. ЛЕБЕДЕВ, СЭТА-нын корр.

ЭРГИМ ХАМААТЫЛАР! ЧАА ЧЫЛ БЕЛЕКТЕРИ СИЛЕРНИ МАНАП

1983 чылдың акша-бараан лотереянын Чаа чыл үндүргөзгө 10 мил-лион ойнашыкынар болур. Оон иштинде 5 миллион 135 муң рубль өртөктиг 20 муң 700 бараанар ойнашыкынар таваржыр. 12 миллион 865 муң рубль түнүг 9 миллион 979 муң 300 акша ойнашыкынар база таваржыр. Бараан ойнашыкынарын аразында «Москвит-2140», «Жигули ВАЗ-21013» маркаларгы 200 автомобиль, язы-буру маркаларгы 500 мотоцикл, 300 паванно, 1000 телевизор, оларын иштинде өңүт 400 телевизор, 800 магнитофон, 1700 фотоаппарат, херезен болган эр улустун 1700 хол шактары.

Найысалаалды ыры болган танцы ансамбли репетиция үзүндө.

АРТЫШ — ЭР-ХЕЙ

жыңыгта дүңмазы-биле ча-нып келгеш, каникулда ача-авазынга баар, ферма үер, ол араатанын кандыг-бир арга-биле чок кылырын сү-мелешкенер.

Школачылар дыштаныл-гада тарап чангылаан. Ол-дарынын дыштанып келгеш ады-нези аажок өөрзөн. Болган таварыштарын оол-дары бирден бирзэ чоңка чугаалап бергешер: импр-тиней бергенде ферма ке-дзөн даг адынге оштап чоран ошкулурже чазы-лаан дырбактыг халдааш, чангыс черге ийини чара соп өлүргөш, бирзөөнүн чүлө сегин арттырып каан болган. Мурнууда-даа чылдарда ол ыңчар малчыларынын хоон тулуп чип пат амадлаан ол араатан ол солчазыг кат-тал кзоп турганы истен ил-диз болганын Артышка ача-ны чугаалааш, сек чыдар черин айтып берген.

Хүн даглар бажынга чаа-ла олуруп, орайтар кел бергенде, Артыш ийи ыдын четеш чорупкан: араатаны сек чангына барып кедери ол. Үр болбаанда, болжып каан дег, дырбактыг-даа кел-

оларын иштинде «Электроника» деп 1000 шак, 3000 соодукчу, даараныр 500 машина, хел чур 600 машина, 1500 хевис болган өске-даа чүдүлөр бар.

Чаа чылдың лотерия билеттерин аяалга кассаларында, магазиндерде, харылаа бүдүрүлгелеринде, «Союзпечать» киоскилеринде, кинотеатр-ларда, столотександарда, вокзалдарда-да сатып ап болур. Ойнашыкынарын тиражы 1983 чылдың декабрь 29-30-де Калуга хоорайга болур.

Чаа чылдың лотерия билеттерин сатып алынар, эргим хамаатылар!

ДЕКАБРЬ 10-ДА БЫРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». 8.40 — Эрте-га гимнастика. 8.55 — Казык болур динистер. 9.10 — Бура-нога дегелгези. 9.40 — Ги-тарга Мария Луиза Анжос-ойаар. (Аргентина). 10.30 — «Спортлото» 50-ти тира-жи. 10.40 — «Өзүмүң аржи-ны» деп беш сериялыг ури-чен фильмниң сөөлү серия-зы (ГДР). 12.10 — «Силерге, ада-нелер». 12.40 — «Скучны-раанн бүгү-эвилел дегелге-и». 13.00 — Силер ону амын шыдаар силер. 13.50—14.05 — Чавсар. 14.05 — Бөгүн дегел-ге. 14.20 — «Дем каттыш-тырлаз». Тележурнал.

14.50 — Уруларга кыска фильмдер. 15.40 — Концерт. 16.10 — Политтик тайлыр-лаччы Ю. А. Летуновтун бө-сөзү. 16.40 — «Дирек» эми-таннар амыралы». 17.40 — РСФСР-нин алдарыг артизи О. Эрзели ойнар. 18.00 — «НАТО-нуң аялдуу доктор-наларынын дугайында. Англи телевидениниң документалдыг фильмин политиктик тайлы-бырлачы В. Дунаев тайлы-бырлаар. 19.10 — «Хоорайда агаар эки». Телевизион баштайгы үндүргөзгө. 21.00 — «Уе». 21.35 — Концерт. 22.30 — Документалдыг теле-фильмдер. 23.00—23.10 — Телемелзээ.

ИПИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика.

8.15 — Казык болур динистер. 8.30 — Документалдыг теле-фильм. 8.50 — «Эртеги» по-ста. Музыкалыг дамчыдалы. 9.20 — «Амыралче дүтөк». 10.10 — «Аян-чорукчул клу-бу». 11.10 — Г. Шумиловтун вокалдыг болуу. «Чүртүмүн аас-кежин дээн». 11.30 — Азербайжан телеустууныч программасы. 12.50 — «Камера дегелге» көрүп тур. Бирги ламчылаш. 14.20 — «Нежа-нованын бажынында». А. Дартоммжыгы болган аныг музыкада оон чачыла-ды. 15.40 — Уастырун бол-ган көзү ажил-агыйын ажил-ишчилери — 1983 чылда СССР-ниң Күрне шаңаала-рынын лауреаттары. 16.40 — «Амырал далайы». Фильм-ни. 18.10 — Л. Бетховен. № 8 симфония. 18.40 — До-кументалдыг телефильм. 19.10 — «Музыка кюскузу». 19.40 — Дегелг байдалынын док-чулалы. 20.00 — «Тамчыктыг удулар, чаштар». 20.15 — «Ка-дымшыл». 21.00—«Уе». 21.35 — 23.50 — «Уш бот киж чуртап чораян». Уран-чеген теле-фильмдер 1-ти болган 2-ти сериялары.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

АГААР

Бөгүн республикага шокар булуттар, хар чагас. Ба-рымы чүктен каттыг дүрге-ни секундада 3—8 метр. Дүне 29—30 градус, чам-дык районнарга 20—25 гра-дус соор. Хүндүс 17—22 градус соор. Кызылта 19—21 градус соок болур.

КЫЗЫЛЧЫЛАГА БОЛГАН ХООРАНЫН ААЧЫЛАРЫНГА

Дагестанның «Легинка» дээр куруенин алдарыг танцы ансамблиниң бо чыл-ды декабрь 18-тин чурту 19-тун хүнеринде тус-ту-зунда 18.00, 20.00 болган 18.30, 20.30 шактарда болур концерттеринге кезирче си-лерни чалап турар.

Уран чүлү урудукчуу — Дагестан АССР-ниң алдар-дыг артизи Иосиф МАТАЕВ.

«КИНОВ

ДЕКАБРЬ 10-ДА

«НАИЫРАЛ»: «Радуга семн надежд» 10.00. «Ты-сача миллиарды доллар» (ийн серилт) 11.40, 14.20, 17.00, 19.40 шактарда. «ПИОНЕР»: Кичиномды 9.15, 12.15, «Пой, кобей, пой!» 10.35, 13.35, 15.15, «Пацаны» 16.55, «Укроче-нос строительство» 18.45, (узаткан), 21.00 шактарда. «ВОСТОК»: «Мексиканец в Голливуде» (ийн серилт) 14.00, 16.40, 19.30 шактар-да.

«КАА-ХЕМ»: «Между на-ми мальчишки» 14.30, 16.20, «Цес победы» 18.20, (узаткан), 20.00 шактарда.

В. МОЛЫН.

Редакцияның адреси:

667000. Кызыл. Шеткинн болган Кравченко кудумчуу бажы № 3. Телефоннары: Редакторун 2-24-63 редакторун 2-35-24, харысаалыг секретарынын 2-23-35, партия амыралы болган улусту кижилерини 2-31-75, пропаганда болган совет тургуз киластерини 2-37-13, чагаа килзизини 2-41-27, информация килзизини 2-20-60, култура килзизини 2-23-54, кезээ ажил-агы килзизини 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбейн барганда 2-32-75 телефоне долгаар.

Солун неделяда 6 катал үнер.

Чыгыш № 2058.